

PROFFAN PALSTA

Mitä tähdet kertovat?

Liike-elämä on tuonut palautteen osaksi miltei kaikkea arkipäivässä. Jos käyt kaupassa, huollattamassa autosi tai lentokentän turvatarkastuksessa, pyydetään sinua arvioimaan palvelu joko painamalla joltain erivärisistä nappuloista tai vastaamalla käynnökyviestiin. Jos tarvitset ATK-avulta ohjeita, saat paluupostissa pyynnön arvioida palvelu. Myös sairaalan palvelutoiminnot kuten kuvantaminen, laboratoriopalvelut ja työpaikkaravintola haluavat säännöllisin välein palautetta, jonka perusteella kehitetään toimintaa ja maksetaan tulospalkkioita. Viime aikoina sama arviointivimma on iskenyt kulttuuritapahtumien järjestäjiin. Tuskin olet ehtinyt kotiin, kun kännykkä jo haluaa arvioita illan musiikkikokemuksesta.

Sairaaloissa palautetta kysytään myös potilailta. Potilaat vastaavat yleensä olevansa tyytyväisiä, vaikka samalla raportoisivatkin kokeneensa toimenpiteen jälkeen esimerkiksi voimakasta kipua. Painavaa palautetta tulee myös erilaisten valitusten kautta. Palautetta pidetään myös oleellisena osana opetuksen kehittämistä. Koska opiskelijoilta on joskus vaikea saada palautetta, saatetaan se kytkeä osaksi kurssin suoritusta. Samoin on tullut tavaksi arvioida erilaiset seminaarit ja muut kokoukset niin kokonaisuuksina kuin yksittäisten luennoitsijoiden suhteen.

Tieteellisten artikkeleiden kirjoittajat saavat aina palautetta. Sitä tulee runsain mitoin eri pituisten odotusten jälkeen vertaisarvioinnissa, joka voi olla asiallista ja rakentavaa tai asian vierestä ja jopa ilkeää. Yleensä arvioija saa tietää tieteellisen käsikirjoituksen kirjoittajat. Nyt esimerkiksi Suomen Lääkärilehti on aloittanut käytännön, jonka mukaan käsikirjoitukset lähete-

tään arvioijille nimettöminä. Näin arvioijat voivat ilman ennakko-odotuksia arvioida kirjoitukset pelkästään artikkelin sisällön perusteella. Alamme kansainvälisissä julkaisusarjoissa tätä käytäntöä ei vielä ole. Periaate on hyvä, koska kaikki työt asetetaan samalle viivalle, tunnettu nimi tai arvostettu yliopisto ei anna käsikirjoitukselle etumatkaa. Muuta kuin englantia äidinkielenään puhuvien on entistä tärkeämpää huolehtia kielentarkastuksesta, jotteivät heti joutuisi alkuasetelmissa takariviin.

Duodecimissa on käytössä vertaisarvioinnin lisäksi asiakasarvio, jossa lukijat antavat kirjoitukselle 1–5 tähteä. Mutta mitä tähdet kertovat? Antaako lukija vähän tähtiä, jos hän ei ole samaa mieltä kirjoituksesta, se ei kiinnosta tai jos hänellä on vaan huono päivä? Vaikuttavatko tähdet lehden julkaisupolitiikkaan vai onko sen tarkoituksena aktivoida lukijat, ottaa heidät vahvemmin osaksi kirjoittamisen ja lukemisen yhteisöä?

Julkaisutoiminnassa on kuitenkin muutama arvioimaton lenkki. Tieteellisessä julkaisutoiminnassa on kokonaan unohdettu vertaisarvioijien ja toimituskunnan työn arviointi. Tutkijat tekevät nöyrästi lähes kaikki arvioijien toivotat muutokset saadakseen työnsä julkaistua. Aivan kestävämpiin kommentteihinkin pyritään vastaamaan rakentavasti. Kirjoittajilla tulisi olla samanlainen prosessiin kuuluvat oikeus antaa tähtiä tai risuja arvioijille. Tämä antaisi toimitajille mahdollisuuden nostaa lehtensä tasoa, palkita asiansa osaavat arvioijat ja luopua niistä, joiden asiantuntemus tai puolueettomuuden puutos tekevät heistä sopimattomia tehtävänsä.

Lopuksi antaisin viisi tähteä Finnanestin loistavalle toimituskunnalle ja lehden kiinnostavalle sisällölle! ■

Vaikuttavatko tähdet julkaisupolitiikkaan?